

Afdeling	: R&E - Algemeen	Raadsvoorstel: DJ-2701818
Naam opsteller voorstel	: Hans Corsten (0495-575610)	Zaaknummer: 2701812
Portefeuillehouder	: dr. T.J.J. (Thomas) van Gemert	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Concept Omgevingsprogramma Buitengebied Weert

Voorstel

Wensen en/of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het concept Omgevingsprogramma Buitengebied Weert

Inleiding

In het buitengebied van Weert, dat 80% van het grondgebied van Weert beslaat, komen veel opgaven samen die om een oplossing vragen, elkaar beïnvloeden en ruimte vragen. Denk aan landbouw- en energietransitie, aanpak van droogte, verbeteren van natuur en waterkwaliteit, leefbaarheid, verstedelijking, economische vitaliteit en beschikbaarheid van voorzieningen.

In het coalitieprogramma Weert 2022-2026 "Samen doen – Eerlijk, Sociaal en Ambitueus" krijgt het landelijk gebied onder de noemer Buitengebied in Verbinding, de nodige aandacht. In het coalitieprogramma staat dat Weert een prachtig buitengebied heeft met ruimte voor agrarische bedrijven, recreatie en natuur en dat het van belang is dat deze functies in balans blijven.

Op 12 juni 2024 heeft de gemeenteraad de omgevingsvisie vastgesteld. De omgevingsvisie gaat over de fysieke ontwikkeling van Weert richting 2035-2040 en de wijze waarop we samenwerken aan de doelen. De visie is uitgewerkt in vijf deelgebieden, waaronder het buitengebied. Een verdere uitwerking hiervan vindt plaats in het Omgevingsprogramma Buitengebied, wat nu in concept aan u voor ligt.

Het Omgevingsprogramma bevat een programma voor een of meer onderdelen van de fysieke leefomgeving:

- I. Uitwerking van het uit te voeren beleid voor ontwikkeling, gebruik, beheer of het behoud daarvan:
- II. Maatregelen om aan een of meer omgevingswaarden te voldoen of een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

De basis voor het omgevingsprogramma Buitengebied Weert is vastgelegd in een startnotitie Omgevingsprogramma Buitengebied (collegebesluit 20 februari 2024). In de Raadswerkgroep ruimte is op 18 juni en 9 oktober 2024 een toelichting op het concept-programma gegeven maar is ook nadrukkelijk input vanuit de raadswerkgroep gevraagd. Daarnaast is op 23 februari 2024 met een 14-tal leden van de gemeenteraad een rondrit door het buitengebied van Weert gemaakt en zijn opgaven, ambities, knelpunten en (on)gewenste ontwikkelingen bezocht.

Relatie tot de strategische visie

In de strategische visie geven we aan dat we streven naar een buitengebied waarin get goed wonen, werken en recreëren is en waarin we werken aan een evenwicht tussen landbouw, natuur en de klimaatopgaven

Effect

Het omgevingsprogramma draagt bij aan de volgende maatschappelijke effecten:

- Inwoners voelen zich positief gezond
- Weert is klimaat neutraal
- Weert heeft een aantrekkelijk woon- en leefklimaat
- Weert heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat
- De leefomgeving is biodivers en klimaat adaptief

Doel(en)

In het programma gaan we werken aan het doel voor het buitengebied uit de omgevingsvisie; een vitaal buitengebied. Dat doen we aan de hand van zes inhoudelijke thema's met onderliggende doelen vanuit de omgevingsvisie.

1. Water en bodem
 - a. Water en bodem zijn leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen
 - b. We zetten in op een gezond watersysteem weerbaar tegen droogte en wateroverlast
2. Rijke natuur en landschap
 - a. We behouden en versterken cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed
 - b. We versterken en herstellen biodiversiteit
3. Ruimte voor energie
 - a. Het energiesysteem 2040 van Weert sluit naadloos aan bij haar economische, ruimtelijke en sociaal maatschappelijke ontwikkelingen
4. Toekomstbestendige economische dragers
 - a. We zetten in op een inclusieve en toegankelijke openbare ruimte en recreatieve voorzieningen
 - b. In 20230 gebruikt Weert minder primaire grondstoffen
 - c. Toerisme en recreatie is duurzaam, divers, groen en ruik aan cultuurhistorie
5. Prettig en gezond wonen
 - a. We zorgen voor een gezonde en veilige woon- en leefomgeving
 - b. We werken aan een gezond leefklimaat met een zo goed mogelijke luchtkwaliteit en zo min mogelijk geluidsoverlast
6. Mobiliteit
 - a. In 2030 heeft iedereen toegang tot een verkeersveilig mobiliteitssysteem

Argumenten

Het omgevingsprogramma is een verdere uitwerking van de omgevingsvisie in activiteiten

In juni 2024 is de omgevingsvisie Weert vastgesteld. De omgevingsvisie bevat een duidelijk beeld van het (toekomstige) buitengebied van Weert. Weert beschikt over een bijzonder uitgestrekt en gevarieerd landelijk gebied met unieke natuur en is mede daardoor een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken, verblijven en recreëren. Toch is het landelijk gebied voortdurend in beweging en aan invloeden onderhevig. In het buitengebied komen een groot aantal opgaven samen welke vraagt om een integrale aanpak. Het Rijk en provincie werken samen aan de toekomstige inrichting van het buitengebied. Die koers biedt de gemeente Weert de mogelijkheid om haar ambities te realiseren. Samen met inwoners, ondernemers en gebiedspartners werken we aan deze opgaven.

De gemeente is regisseur van de inrichting van het buitengebied. Dit omgevingsprogramma beschrijft hoe we de doelen van de Omgevingsvisie gaan realiseren en heeft een tijdshorizon tot circa 2030. Om de doelen te behalen zullen keuzes gemaakt moeten worden.

Het is van belang om in te spelen op ontwikkelingen en behoeftes

De opgaven in het landelijk gebied van Weert zijn groot. Transitie van de landbouw, opgaven voor biodiversiteit en stikstof, de energietransitie, de klimaatopgaven en het duurzaam opvangen van de verstedelingsdruk van met name de Metropoolregio Eindhoven, komen samen. Tegelijkertijd heeft het buitengebied van Weert kwaliteiten om te koesteren en te versterken. De uitdaging is om de balans te vinden in de uitvoering

tussen het water-, bodem- en natuurlijke systeem, inrichting en gebruik van werken, leven en beleven in het buitengebied van Weert.

Het omgevingsprogramma is integraal van opzet

Agrariërs, grondeigenaren, TBO's, Waterschap en bewoners hebben elkaar nodig om een vitaal buitengebied te realiseren en te behouden. Alle benodigde netwerk, kennis en kunde hebben we bij elkaar gebracht in een Raad van Inspiratie. Vanwege de vele thema's is ook intern een integrale aanpak gewenst. Bij de opzet en uitvoering dient een beleidsmatige verbinding gemaakt te worden met economie maar ook met wonen, duurzaamheid, water, groen, veiligheid en ondermijning, mobiliteit en toerisme. Voor een adequate uitvoering van het programma buitengebied is samenhang met de andere programma's een voorwaarde. Gezien de grote opgaven m.b.t. water, klimaat en natuur is expliciet de samenhang met het programma groenblauw van belang. In het buitengebied ligt de opgave om de GoenBlauwe gebieden met het buitengebied te verbinden en de stadrandzones verder vorm te geven. Gekoppeld aan verbindingzones en groenstructuren worden recreatieve routes verbonden om sporten en ontspanning te stimuleren.

Het is een flexibel programma

Het programma is flexibel en heeft een looptijd tot 2030. Door deze flexibiliteit kunnen we meebewegen op de dynamiek die er is en activiteiten bijstellen. Het buitengebied in Beweging is nooit helemaal af en zal in beweging blijven. Uit de monitoring, die via de P&C cyclus plaatsvindt, moet blijken in hoeverre doelen van het omgevingsprogramma worden bereikt;

Het omgevingsprogramma is opgesteld aan de hand van de systematiek van sturen op effecten

Basis voor het programma is een uitgewerkte doelenboom met effecten, doelen, resultaten en activiteiten. Hiermee sluiten we aan op deze systematiek die o.a. ook in de P&C cyclus wordt gebruikt.

We streven naar een gezamenlijke uitvoering en financiering

Een aantal reeds lopende of nieuwe projecten wordt door de gemeente (deels) gefinancierd. Omdat in het programma ook provinciale en landelijke opgaven zijn verdisconteerd, zullen ook Rijks, NOVEX de Peel, provinciale en regionale middelen aangesproken worden bij de uitvoering van het programma.

Er is een relatie met het omgevingsplan

Het Omgevingsprogramma is zelfbindend en bindt dus alleen het college. Mochten in het Omgevingsprogramma opgenomen maatregelen juridische borging behoeven, dan dient dit in het omgevingsplan te worden vastgelegd. Het Omgevingsplan is immers wel juridisch bindend.

Er vindt periodiek afstemming plaats tussen de programma's

Naast de transitie van de landbouw vraagt het vergroenen en verblauwen veel van het buitengebied. Een integrale en duurzame afweging is dan ook een van de vereisten. Door diverse belanghebbenden bij elkaar te brengen, kunnen we gezamenlijk werken aan oplossingen die zowel ecologisch alsook sociaaleconomisch waardevol zijn. Omdat de programma's onderling met elkaar in verband staan vindt er periodiek afstemming plaats in een programmaoverleg. Met betrekking tot het thema gezondheid vindt periodiek afstemming plaats met OCSW.

Kanttekeningen en risico's

Opheffen NPLG, LPLG en transitiefonds

In de omgevingsvisie is de ambitie uitgesproken om als gemeente voortvarend met de transitie van het buitengebied aan de slag te gaan, om met draagvlak doelen te realiseren, op voorwaarde dat Rijk en provincie ook haar verantwoordelijkheid nemen door het nemen van adequate instrumenten op rijks- en provinciaal niveau en het

beschikbaar stellen van voldoende middelen. Op dit moment bestaat over de inzet dan middelen en instrumentarium voor natuur-, water- en klimaatopgaven, generieke maatregelen voor stikstof en innovatie voor agrariërs nog onvoldoende duidelijkheid.

Effecten landelijke beeindigingsregelingen

Op dit moment zijn de LBV/LBV+ regeling in uitvoering en is een gelijksoortige regeling voor kleine sectoren onlangs opengesteld. Prognose is dat de veestapel in Weert tussen 10-15% gaat krimpen. De ruimtelijk, ecologische, economische en sociale gevolgen voor Weert worden pas in 2025 – 2026 duidelijk. Om die reden worden binnen NOVEX de Peel in Q2 2025 de Sociaal Economische consequenties van deze regelingen in beeld gebracht.

Een groot aantal acties en projecten zijn nog onvoldoende gedetailleerd uitgewerkt

Voor een groot aantal acties is tijd (en budget) nodig. Daardoor kan voor deze acties nog niet worden ingeschat welke middelen nodig zijn. Dit is een gevolg van het vroege stadium waarin zich dit programma bevindt maar ook de besluiten rondom budgetten welke door Rijk, NOVEX de Peel en provincie Limburg het komend jaar worden genomen.

Het complexe krachtenveld kan tot vertraging of frustratie leiden

Het is belangrijk om het programma samen met de stakeholders en bedrijven op te pakken. Echter bij de uitvoering van de plannen moeten we wel handelingsperspectieven kunnen bieden. De realiteit is echter dat de juridische knoop die de afgelopen jaren is ontstaan, veel goede initiatieven in de kiem smoort. De verkenning en invoering via pilots van een evenwichtige balans tussen middelsturing en doelsturing geeft ons de vrijheid om aan wettelijke doelen te kunnen voldoen.

Financiële gevolgen

De acties in dit programma zijn te verdelen in kosten die nodig zijn voor de thema's water en bodem, rijke natuur & landschap, prettig en gezond wonen en de regionale benadering. Omdat in het programma ook provinciale en landelijke opgaven zijn verdisconteerd, zullen we ook Rijks, NOVEX, provinciale, regionale middelen en bestaande budgetten gaan aanspreken

Voor het aandeel van de gemeente Weert in de kosten zullen via de prioriteiten 2026-2029 prioriteiten ingediend worden. Daarbij gaat het over de projecten zoals benoemd op blz. 25 van het programma buitengebied.

Concreet gaat het om:

- Aanplantregeling	€ 100.000
- Leader Weerterland	€ 100.000
- Sloop overtollige gebouwen buitengebied	€ 400.000
- Uitrol klimaatadaptatiemaatregelen	€ 100.000
<i>Prioriteit 038 – begroting 2024</i>	
- Bijdrage NOVEX de Peel & Platform vitale veehouderij	€ 44.500
- Bijdrage sleutelprojecten NOVEX de Peel	PM

Besluitvorming door uw raad over de toekenning van genoemde budgetten voor de thema's binnen het omgevingsprogramma buitengebied, vindt plaats via de prioriteitenafweging bij de begroting 2026-2029. Hierdoor is sprake van een integrale afweging tussen alle prioriteiten die via de conceptbegroting en meerjarenraming 2027-2029 aan de raad worden voorgelegd.

Geld is lang niet altijd het geëigende middel om doelen te verwezenlijken. Gemeente Weert zet daarom ook andere instrumenten, zoals kavelruil, bedrijfsbezoeken, excursies, keukentafelgesprekken en accountmanagement in om de transitie in het landelijk gebied te ondersteunen.

Participatie

Om te komen tot een gezamenlijke beweging en agenda voor het buitengebied is een Raad van Inspiratie (RvI) in het leven geroepen om met als opdracht om een gezamenlijk beeld van het landelijk gebied van Weert te formuleren voor het realiseren van de doelen. De RvI bestaat uit een zeer 'gemêleerd' gezelschap van 14 bevlogen ervaringsdeskundigen uit Weert waarmee we een 4-tal uitvoerige bijeenkomsten hebben gehad. Vrijwillig en zonder last- en ruggespraak brachten zij een serieuze dialoog op gang. De RvI heeft dat gedaan door het benoemen en nader duiden van een aantal waarden, die onderdeel moeten uitmaken van een programma buitengebied dat de toekomst aankan. De RvI komt de komende jaren drie keer per jaar bijeen om in een informele setting de gemeente Weert gevraagd en ongevraagd advies en inspiratie te geven over de grote vraagstukken in het buitengebied.

Voor de vertaling naar een eerste conceptprogramma hebben we een 4-tal verdiepende werksessie gehouden met onze eigen ambtelijke organisatie, alsook een 6-tal werksessies met belanghebbenden op de thema's landbouw, natuur, water. Concreet hebben LLTB, Boeren van Weert, ARK, Natuurmonumenten, waterschap Limburg, Natuur en milieufederatie en Plattelandscoöperatie deelgenomen.

Communicatie

Het programma wordt op de gemeentelijke website en bij de stakeholders via hun communicatiekanalen verspreid. Alle betrokkenen ontvangen het plan persoonlijk via mail.

Planning

Het programma loopt tot 2030. De komende jaren werken we samen met ondernemers, gebiedspartners en andere overheden aan de activiteiten.

Evaluatie

De inspanningen en resultaten vragen om een gestructureerde monitoring en evaluatie zoals beoogd in de Omgevingswet. Uitgangspunt is dat de gemeenteraad en de samenleving de voortgang transparant kunnen volgen. Jaarlijks voeren we een evaluatie uit, waarna resultaten ervan door het college worden besproken, op basis waarvan kan worden bijgestuurd. Inzet is om de jaarlijkse resultaten samen met die van andere Omgevingsprogramma's aan de gemeenteraad aan te bieden binnen de reguliere P&C cyclus.

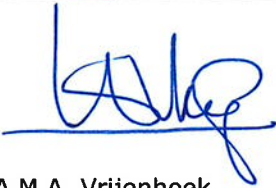
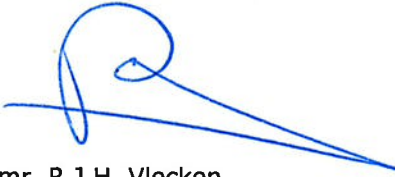
Bijlage(n)

Conceptprogramma Buitengebied

Advies Raad van Inspiratie

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,

secretaris,	de burgemeester,
 A.M.A. Vrijenhoek	 mr. R.J.H. Vlecken

RAADSBESLUIT

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 mei 2025.

Wensen en/of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het concept Omgevingsprogramma Buitengebied Weert.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 25 juni 2025.

De griffier,	De voorzitter,
mr. M.H.R.M. Wolfs-Corten	mr. R.J.H. Vlecken

